

Redogörelse för investeringsbesluts huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer

Länsförsäkringar Livförsäkringsaktiebolag (publ) (LEI-kod: 5493000M8THYN8D51395)

Innehåll

1	Sammanfattning.....	2
2	Beskrivning av de huvudsakliga negativa konsekvenserna för hållbarhetsfaktorer	4
3	Beskrivning av poliyr för att identifiera och prioritera de huvudsakliga negativa konsekvenserna för hållbarhetsfaktorer.....	10
4	Policyer för aktieägarengagemang	13
5	Hänvisningar till internationella standarder	15
6	Historisk jämförelse	17

1 Sammanfattning

Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) (Länsförsäkringar Liv) (5493000M8THYN8D51395) beaktar de huvudsakliga negativa konsekvenserna av sina investeringsbeslut för hållbarhetsfaktorer. Föreliggande redogörelse är den konsoliderade redogörelsen för huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer för Länsförsäkringar Liv.

Denna redogörelse för de huvudsakliga negativa konsekvenserna för hållbarhetsfaktorer omfattar referensperioden från 1 januari till den 31 december 2023. Redogörelsen innehåller även vissa åtgärder som vidtagits under första halvåret 2024.

En sammanfattning av de indikatorer för huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbar utveckling (på engelska: *Principal Adverse Impact Indicators, PAI-indicators*) som Länsförsäkringar Liv prioriterat beaktar i investeringsprocessen presenteras i [Tabell 1](#). I [Tabell 3](#) beskrivs alla indikatorer för huvudsakliga negativa konsekvenser som Länsförsäkringar Liv beaktar i sin investeringsprocess.¹

Indikatorerna i [Tabell 3](#) är fördelade i tre kategorier: investeringsobjekt, fastigheter samt statliga och överstatliga enheter. Under referensperioden hade Länsförsäkringar Liv 71 procent av sina investeringar i kategorin investeringsobjekt (noterade och onoterade aktier, företagsobligationer, illikvida fonder), 0 procent i fastigheter and 29 procent i stater och överstatliga enheter (obligationer och räntebärande värdepapper utgivna av stater, överstatliga organisationer, regioner och kommuner).

I beräkningsunderlaget till indikatorvärdena i [Tabell 3](#) ingår endast investeringar för vilka Länsförsäkringar Liv har rapporterade data eller, i brist på rapporterade data, estimerade data från våra dataleverantörer. I kolumnen "Förklaring" i [Tabell 3](#) anges hur stor andel av investeringarna i den aktuella kategorin som Länsförsäkringar Liv ingår i beräkningsunderlaget (täckningsgraden).

Tabell 1. Sammanställning av de huvudsakliga negativa konsekvenserna för hållbarhetsfaktorer som Länsförsäkringar Liv prioriterar

Tillämpas på	Område	Indikator på huvudsaklig negativ konsekvens för hållbar utveckling	Tabell	Nummer
Investeringsobjekt	Utsläpp av växthusgaser	Investeringsobjektets växthusgasintensitet	1	3
		Exponering mot företag som är verksamma inom sektorn för fossila bränslen	1	4
	Sociala förhållanden och personalfrågor	Brott mot FN:s globala överenskommelse och OECD:s riktlinjer för multinationella företag	1	10
		Exponering mot kontroversiella vapen (antipersonella minor, klusterammunition, kemiska vapen och biologiska vapen)	1	14
	God hälsa och välbefinnande	Spel om pengar	Andra indikatorer	
		Tobak	Andra indikatorer	
Statliga och överstatliga enheter	Sociala aspekter	Genomsnittsvärde för yttrandefrihet	3	19
	Mänskliga rättigheter	Genomsnittsvärde för respekten för mänskliga rättigheter	3	20
	Styrning	Graden av korruption i genomsnitt	3	21
		Icke samarbetsvilliga skattejurisdiktioner	3	22

¹ Tabell 3 omfattar indikatorerna för negativa konsekvenser enligt tabell 1 i bilaga 1 till de tekniska standarderna till Disclosure-förordningen, relevanta indikatorer från tabell 2 och 3 samma förordning (minst en/tabell) samt av Länsförsäkringar Liv valda andra indikatorer.

Summary

Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) (Länsförsäkringar Liv) (5493000M8THYN8D51395) considers principal adverse impacts of its investment decisions on sustainability factors. The present statement is the consolidated statement on principal adverse impacts on sustainability factors of Länsförsäkringar Liv.

This statement on principal adverse impacts on sustainability factors covers the reference period from 1 January to 31 December 2023. The statement also describes some actions that have been initiated during the first half of 2024.

A summary of the Principal Adverse Impact Indicators that Länsförsäkringar Liv pay prioritized consideration to in its investment process is presented in Tabell 2. Tabell 3 describes all the principal adverse impacts that Länsförsäkringar Liv considers in its investment process.

The indicators in Tabell 3 are distributed between three categories: investee companies (in Swedish; investeringsobjekt), real estate assets (fastigheter) and sovereigns and supranationals (stater och överstatliga enheter). During the reference period Länsförsäkringar Liv had 71 percent of its investments in investee companies (listed and unlisted equity, corporate bonds, illiquid collective investment), 0 percent in real estate assets and 29 percent in sovereigns and supranationals (bonds issued by central governments, supranational government institutions, regional governments or local authorities).

To calculate the indicators in table 3 Länsförsäkringar Liv only include investments for which it has reported data or, when reported data is lacking, estimated data from our data providers. The percentage of investments in the relevant category that is included in the calculation (the coverage ratio (in Swedish: täckningsgrad)) is indicated in column "Förklaringar" of table 3.

Tabell 2. Summary of Principal Adverse Impact indicators that Länsförsäkringar Liv pay prioritized consideration to

Applicable to	Theme	Principal Adverse Impact indicator	Table	Number
Investee companies	Greenhouse gas emissions	GHG intensity of investee companies	1	3
		Exposure to companies active in the fossil fuel sector	1	4
	Social and employee matters	Violations of UN Global Compact principles and Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Guidelines for Multinational Enterprises	1	10
		Exposure to controversial weapons (anti-personnel mines, cluster munitions, chemical weapons and biological weapons)	1	14
	Good health and well-being	Gambling	Other indicators	
		Tobacco	Other indicators	
Sovereigns and supranationals	Social	Average freedom of expression score	3	19
	Human rights	Average human rights performance	3	20
	Governance	Average corruption score	3	21
		Non-cooperative tax jurisdictions	3	22

2 Beskrivning av de huvudsakliga negativa konsekvenserna för hållbarhetsfaktorer

Tabell 3 Beskrivning av de huvudsakliga negativa konsekvenserna för hållbarhetsfaktorer

Indikatorer som gäller för investeringar i investeringsobjekt						
KLIMATRELATERADE INDIKATORER OCH ANDRA MILJÖRELATERADE INDIKATORER						
Indikator på negativa konsekvenser för hållbar utveckling	Mått	Konsekvenser ²			Förklaring ³	Vidtagna åtgärder, och planerade åtgärder och mål för nästa referensperiod
		2023	2022	2021		
Utsläpp av växthusgaser	1.1. Utsläpp av växthusgaser	Scope 1 - växthusgasutsläpp (ton CO2e)	29 469,9	29 198,4	ET ⁴	Täckningsgrad ⁵ 2023: 65 % (2022: 64 %).
		Scope 2 - växthusgasutsläpp (ton CO2e)	10 923,6	9 937,8	ET	Täckningsgrad 2023: 65 % (2022: 64 %).
		Scope 3 - växthusgasutsläpp (ton CO2e)	1 037 716,9	560 344,6	ET	Täckningsgrad 2023: 65 % (2022: 61 %). För kommentar till förändringen i indikatorvärdet, se avsnitt 6. Historisk jämförelse.
		Sammanlagda utsläpp av växthusgaser (ton CO2e)	1 078 110,3	599 480,8	ET	Täckningsgraden 2023: 65 % (2022: ET). För kommentar till förändringen i indikatorvärdet, se avsnitt 6. Historisk jämförelse.
	1.2. Koldioxidavtryck	Koldioxidavtryck (ton CO2e/mEUR)	256,2	189,4	ET	Täckningsgrad 2023: 65 % (2022: 61 %). Omfattar scope 1-3. För kommentar till förändringen i indikatorvärdet, se avsnitt 6. Historisk jämförelse.
1.3. Investeringsobjektets växthusgasintensitet	Investeringsobjektets växthusgasintensitet (ton CO2e/mEUR)	1 028,7	488,5	ET	Täckningsgrad 2023: 64 % (2022: 61 %). Omfattar scope 1-3. För kommentar till förändringen i indikatorvärdet, se avsnitt 6. Historisk jämförelse.	
1.4. Exponering mot företag som är verksamma inom sektorn för fossila bränslen	Andel av investeringar i företag som är verksamma inom sektorn för fossila bränslen (%)	3,0	3,7	ET	Täckningsgrad 2023: 64 % (2022: 44 %).	

² Indikatorvärdet beräknas på de investeringar som har Länsförsäkringar har data för (läs mer i not 5).

³ I denna kolumn förklaras, i de fall då informationen som behövs för att beräkna konsekvenserna inte är lättillgänglig, de bästa insatser som använts för beräkningen. Här kan också annat förklaras.

⁴ Ej tillämplig, ET.

⁵ Täckningsgrad: Andelen investeringar i aktuell kategori (a) investeringsobjekt, b) fastigheter eller c) statliga och överstatliga enheter) för vilka det finns rapporterade data som behövs för att beräkna indikatorvärdet, eller, om rapporterade data saknas, externt estimerade data och därmed ingår i beräkningsunderlaget för indikatorn. I samtliga fall används senast rapporterade data, vilket betyder att datan inte alltid gäller för referensperioden. Indikatorvärdena för 2023 beräknades på data som var tillgänglig 2023-05-27.

						För kommentar till förändringen i indikatorvärdet, se avsnitt 6. Historisk jämförelse.	<i>Exkluderings- och omställningskriterier</i> presenteras aktuella omställningskriterier och omställningsbolag.
	1.5. Andel av icke-förnybar energiförbrukning och energiproduktion	Investeringsobjektets andel av icke-förnybar energiförbrukning jämfört med förnybara energikällor, uttryckt i procent av totala energikällor (%)	40,1	43,1	ET	Täckningsgrad 2023: 61 % (2022: 56 %).	Exkludering Investeringar görs inte i bolag som träffas av exkluderingskriterier för fossila bränslen, t.ex. gruv-, kraft- och energibolag med stor klimatpåverkan via utvinning och förbränning av kol samt prospektering och utvinning av olja och gas. På lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar under rubriken <i>Exkluderings- och omställningskriterier</i> presenteras aktuella exkluderingskriterier och exkluderade bolag.
		Investeringsobjektets andel av icke-förnybar energiproduktion från icke-förnybara energikällor jämfört med förnybara energikällor, uttryckt i procent av totala energikällor (%)	11,9	65,3		Täckningsgrad 2023: 2 % (2022: 0,5 %). Den låga täckningsgraden beror på att Länsförsäkringar Liv har begränsad exponering mot investerings-objekt som har energiproduktion.	
	1.6. Energiförbrukningsintensitet per sektor med stor klimatpåverkan	Energiförbrukning i GWh per miljon euro i intäkter från investeringsobjekt, per sektor med stor klimatpåverkan (GWh/mEUR)	0,6	1,0	ET	Täckningsgrad 2023: 39 % (2022: 31 %).	
Biologisk mångfald	1.7. Verksamhet som negativt påverkar områden med känslig biologisk mångfald	Andel av investeringar i investeringsobjekt med platser/projekt belägna i eller i närheten av områden med känslig biologisk mångfald där investeringsobjektets verksamhet påverkar dessa områden negativt (%)	1,1	0,5	ET	Täckningsgrad 2023: 56 % (2022: 40 %).	Påverkan Påverkansarbete bedrivs mot utvalda portföljbolag (i egen regi och via initiativ) utifrån ett antal urvalsprinciper, bl.a. baserat på risker inom området biologisk mångfald samt baserat på exponering mot portföljbolagen (se Tabell 5).
Vatten	1.8. Utsläpp till vatten	Ton utsläpp till vatten som genereras av investeringsobjekt per miljon investerade euro, uttryckt som ett vägt genomsnitt (ton/mEUR)	0,0	0,0	ET	Täckningsgrad 2023: 31 % (2022: 28 %). Indikatorvärdet är avrundat till 0,0.	Påverkan Påverkansarbete bedrivs mot utvalda portföljbolag (i egen regi och via initiativ) utifrån ett antal urvalsprinciper, bl.a. baserat på risker inom området utsläpp till vatten samt baserat på exponering mot portföljbolagen (se Tabell 5).
Avfall	1.9. Farligt avfall och radioaktivt avfall	Ton farligt avfall och radioaktivt avfall som genereras av investeringsobjekt per miljon investerade euro, uttryckt som ett vägt genomsnitt (ton/mEUR)	1,8	4,5	ET	Täckningsgrad 2023: 64 % (2022: 31 %).	Påverkan Påverkansarbete bedrivs mot utvalda portföljbolag (i egen regi och via initiativ) utifrån ett antal urvalsprinciper, bl.a. baserat på risker inom området farligt avfall samt baserat på exponering mot portföljbolagen (se Tabell 5).
INDIKATORER FÖR SOCIALA FÖRHÅLLANDEN OCH PERSONALFRÅGOR, RESPEKT FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER SAMT FRÅGOR RÖRANDE BEKÄMPNING AV KORRUPTION OCH MUTOR							
Indikator på negativa konsekvenser för hållbar utveckling		Mått	Konsekvenser			Förklaring	Vidtagna åtgärder, och planerade åtgärder och mål för nästa referensperiod
			2023	2022	2021		
Sociala förhållanden och personalfrågor	1.10. Brott mot FN:s globala överenskommelse och OECD:s riktlinjer för multinationella företag	Andel av investeringar i investeringsobjekt som har varit inblandade i brott mot FN:s globala överenskommelse eller OECD:s riktlinjer för multinationella företag (%)	13,8	4,3	ET	Täckningsgrad 2023: 57 % (2022: 48 %). För kommentar till förändringen i indikatorvärdet, se avsnitt 6. Historisk jämförelse.	Genomlysning och integration Investeringar bedöms integrerat utifrån finansiella och hållbarhetsrelaterade perspektiv, däribland efterlevnad av internationella överenskommelser som OECD:s riktlinjer för multinationella företag och FN Global Compacts för ansvarsfullt företagande. Portföljbolag genomlyses regelbundet i syfte att

	1.11. Inga processer och efterlevnadsmekanismer för att övervaka efterlevnaden av FN:s globala överenskommelse och OECD:s riktlinjer för multinationella företag	Andel av investeringar i investeringsobjekt utan strategier för att övervaka efterlevnaden av FN:s globala överenskommelse eller OECD:s riktlinjer för multinationella företag eller mekanismer för klagomålshantering av brott mot FN:s globala överenskommelse eller OECD:s riktlinjer för multinationella företag (%)	2,8	0,1	ET	Täckningsgrad 2023: 68 % (2022: 55 %).	utvärdera efterlevnad och identifiera eventuella överträdelser mot internationella principer och överenskommelser. Påverkan Påverkan inleds som regel mot portföljbolag som i genomlysningen identifierats ha misstänkta eller bekräftade överträdelser mot internationella principer och överenskommelser. Syftet med påverkan är att förmå portföljbolaget att vidta adekvata åtgärder för komma till rätta med överträdelserna och undvika framtida överträdelser. Om påverkansarbetet över tid och efter eskaleringsåtgärder varken leder framåt eller om portföljbolaget inte vidtar adekvata åtgärder kan portföljbolaget exkluderas.
	1.12. Ojusterad löneklyfta mellan könen	Genomsnittlig ojusterad löneklyfta mellan könen hos investeringsobjekt (%)	14,3	13,4	ET	Täckningsgrad 2023: 29 % (2022: 19 %). Indikatorvärdet uttrycker skillnaden mellan män och kvinnors respektive medellön uttryckt i procent av mäns medellön.	-
	1.13. Jämnare könsfördelning i styrelserna	Genomsnitt för manlig och kvinnlig representation bland styrelseledamöter i investeringsobjekt, uttryckt i procentandel av samtliga styrelseledamöter (% män i styrelsen)	64,9	63,5	ET	Täckningsgrad 2023: 60 % (2022: 67 %).	Påverkan Påverkansarbetet ska vad gäller direktägda portföljbolag bidra till att styrelser, med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingskedje, väsentliga hållbarhetsfaktorer och övriga förhållanden, uppnår en ändamålsenlig sammansättning präglad av mångsidighet avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund.
	1.14. Exponering mot kontroversiella vapen (antipersonella minor, klusterammunition, kemiska vapen och biologiska vapen)	Andel av investeringar i investeringsobjekt som är involverade i tillverkning eller försäljning av kontroversiella vapen (ton CO2e/mEUR)	0,0	0,0	ET	Täckningsgrad 2023: 62 % (2022: 44 %). Indikatorvärdet är inte avrundat.	Exkludering Investeringar görs inte i bolag som träffas av exkluderingskriterier för kontroversiella vapen, t.ex. bolag involverade i landminor, klustervapen, kemiska- och biologiska vapen, vit fosfor, utarmat uran.

Indikatorer som gäller för investeringar i statliga och överstatliga enheter

Indikator på negativa konsekvenser för hållbar utveckling	Mått	Konsekvenser			Förklaring	Vidtagna åtgärder, och planerade åtgärder och mål för nästa referensperiod
		2023	2022	2021		
Miljö	1.15. Växthusgasintensitet	Investeringsobjektens växthusgasintensitet (ton CO2e/mEUR)	175,5	90,0	ET	Täckningsgrad 2023: 0,7 % (2022: 5 %). Täckningen omfattar enbart svenska statsobligationer För de resterande 99,3 procent av investeringarna i kategorin saknas data. ⁶ Genomlysning och integration Investeringar i obligationer från statliga och överstatliga enheter, inklusive kommuner och regioner, bedöms integrerat utifrån finansiella och hållbarhetsrelaterade perspektiv, däribland växthusgas-intensitet. Investeringarna genomlysas regelbundet i syfte att utvärdera och följa upp växthusgasintensiteten och utveckling mot antagna klimatmål. Inkludering

⁶ Överstatliga enheter inväntar förtydliganden från EU om hur de ska rapportera sin påverkan.

							Investeringar i hållbara obligationer från statliga och överstatliga enheter samt kommuner och regioner väljs in om obligationen och emittenten möter uppställda kriterier, bl.a. om obligationerna finansierar projekt för att reducera växthusgas-utsläpp.
Sociala aspekter	1.16. Investeringsobjektens hemvist där det förekommer bristande samhällsansvar	Antal länder där investeringsobjekten har sin hemvist där det förekommer bristande samhällsansvar (i absoluta tal och relativa tal, dividerat med samtliga länder där investeringsobjekten har sin hemvist), enligt internationella fördrag och konventioner, Förenta nationernas principer och, i förekommande fall, nationell lagstiftning. (stycken resp. %)	0 0	0 0	ET	Täckningsgrad 2023: 0,7 % (2022: 5 %). Täckningen omfattar enbart svenska statsobligationer För de resterande 99,3 procent av investeringarna i kategorin saknas data. ⁷	Genomlysning och integration Investeringar i obligationer från statliga och överstatliga enheter, inklusive kommuner och regioner, bedöms integrerat utifrån finansiella och hållbarhetsrelaterade perspektiv, däribland samhällsansvar. Exkludering Investering görs inte i statsobligationer från stater som sammantaget bedöms vara auktoritära, icke fria, korrupta samt kränker mänskliga rättigheter. Investeringar i hållbara obligationer från överstatliga enheter som finansierar insatser i ett land som exkluderas enligt ovan kan göras i syfte att främja miljörelaterade eller sociala effekter i det landet.
Indikatorer som gäller för investeringar i fastigheter							
Indikator på negativa konsekvenser för hållbar utveckling	Mått	Konsekvenser			Förklaring	Vidtagna åtgärder, och planerade åtgärder och mål för nästa referensperiod	
		2023	2022	2021			
Fossila bränslen	1.17. Exponering mot fossila bränslen genom fastigheter	Andel av investeringar i fastigheter som är involverade i utvinning, lagring, transport eller tillverkning av fossila bränslen (%)	-	-	ET	Länsförsäkringar Liv har inga direktinvesteringar i enskilda fastigheter.	ET
Energi-effektivitet	1.18. Exponering mot energieffektiva fastigheter	Andel av investeringar i energieffektiva fastigheter (%)	-	-	ET		ET
Andra indikatorer för huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer							
KLIMATRELATERADE INDIKATORER OCH ANDRA MILJÖRELATERADE INDIKATORER							
Indikator på negativa konsekvenser för hållbar utveckling	Mått	Konsekvenser			Förklaring	Vidtagna åtgärder, och planerade åtgärder och mål för nästa referensperiod	
		2023	2022	2021			
Indikatorer som gäller för investeringar i investeringsobjekt							
Utsläpp	2.4. Investeringar i företag utan initiativ för minskning av koldioxidutsläpp	Andel av investeringar i investeringsobjekt utan initiativ för minskning av koldioxidutsläpp som syftar till att anpassa sig till Parisavtalet (%)	64,8	70,8	ET	Täckningsgrad 2023: 80 % (2022: 71 %).	Genomlysning och integration Investeringar bedöms integrerat utifrån finansiella och hållbarhetsrelaterade perspektiv, däribland klimatmål, strategier och satsningar för minskning av utsläpp i linje med Parisavtalet. Särskilt fokus läggs på bolags åtaganden mot "Science Based Target" initiativet (SBTi). Initiativet syftar till att bolag utvecklar och antar vetenskapligt grundade klimatmål som sedan verifieras av SBTi. Portföljbolag genomlyses regelbundet i syfte att utvärdera hur stor andel som fått sina vetenskapliga klimatmål verifierade eller gjort åtaganden att utveckla sådana. Vidare görs klimatscenarioanalyser av bolag för att följa utveckling av antagna klimatmål mot Parisavtalet. Påverkan

							Påverkansarbete bedrivs i egen regi och via initiativ mot utvalda portföljbolag i syfte att förmå dem att utveckla och anta vetenskapligt grundade klimatmål, samt förbättra bolagens hantering av klimatrisker, styrning av klimatarbetet, minska utsläppen och stärka transparensen kring klimatrelaterade finansiella risker (se Tabell 5).
INDIKATORER FÖR SOCIALA FÖRHÅLLANDEN OCH PERSONALFRÅGOR, RESPEKT FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER SAMT FRÅGOR RÖRANDE BEKÄMPNING AV KORRUPTION OCH MUTOR							
Indikator på negativa konsekvenser för hållbar utveckling	Mått	Konsekvenser			Förklaring	Vidtagna åtgärder, och planerade åtgärder och mål för nästa referensperiod	
		2023	2022	2021			
Indikatorer som gäller för investeringar i statliga och överstatliga enheter							
Sociala aspekter	3.19. Genomsnittsvärde för yttrandefrihet	Mäter i vilken utsträckning politiska och civila samhällsorganisationer kan verka fritt inbegripet en kvantitativ indikator som förklaras i förklaringskolumnen	1,5	1,5	ET	Täckningsgrad 2023: 0,7 % (2022: 5 %) Täckningen omfattar enbart svenska statsobligationer. Indikatorn som används för att mäta yttrandefriheten är <i>Voice and Accountability</i> i Världsbankens Worldwide Governance Indicators projekt (WGI-projekt). Indikatorn mäter uppfattningen om i vilken utsträckning ett lands medborgare kan delta i att välja sin regering, har yttrandefrihet, föreningsfrihet och en fri media	Genomlysning och integration Investeringar i obligationer från statliga och överstatliga enheter bedöms integrerat utifrån finansiella och hållbarhetsrelaterade perspektiv, däribland yttrandefrihet mänskliga rättigheter, graden av korruption och om staten eller jurisdiktionen finns upptagen på EU:s förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet. Exkludering Investering görs inte i statsobligationer från stater som sammantaget bedöms vara auktoritära, icke fria, korrupta, kränker mänskliga rättigheter samt som återfinns på EU:s förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet.
Mänskliga rättigheter	3.20. Genomsnittsvärde för respekten för mänskliga rättigheter	Mätning av respekten för mänskliga rättigheter i genomsnitt i investeringsobjekt med hjälp av en kvantitativ indikator som förklaras i förklaringskolumnen	1,0	1,0	ET	Täckningsgrad 2023: 0,7 % (2022: 5 %) Täckningen omfattar enbart svenska statsobligationer. Indikatorn som används för att mäta graden av respekt för arbetarnas rättigheter är <i>Global Rights Index</i> och dess fem områden: civila friheter, rätten att etablera eller ansluta sig till fackföreningar, fackföreningsaktiviteter, rätten till kollektivförhandlingar och rätten att strejka.	
Styrning	3.21. Graden av korruption i genomsnitt	Mätning av den upplevda nivån av korruption inom den offentliga sektorn med hjälp av en kvantitativ indikator som förklaras i förklaringskolumnen	2,1	2,1	ET	Täckningsgrad 2023: 0,7 % (2022: 5 %) Täckningen omfattar enbart svenska statsobligationer. Indikatorn som används för att mäta nivån av korruption är <i>Control of Corruption</i> inom Världsbankens WGI-projekt. Indikatorn mäter uppfattningen om i vilken utsträckning offentlig makt utövas för privat vinning.	

						inklusive både små- och storskalig korruption, såväl som av eliten och starka privata intressen ("capture of the state").	
	3.22. Icke samarbetsvilliga skattejurisdiktioner	Investeringar i jurisdiktioner på EU:s förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet.	0,0	0,0	ET	Täckningsgrad 2023: 0,7 % (2022: Fel! Bokmärket är inte definierat. 5 %) Täckningen omfattar enbart svenska statsobligationer. Indikatorn anger antalet investeringar med hemvist i jurisdiktioner som tas upp på EU:s förteckning över icke samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet.	
ANDRA INDIKATORER PÅ NEGATIVA KONSEKVENSER FÖR HÅLLBAR UTVECKLING							
Indikator på negativa konsekvenser för hållbar utveckling		Mått	Konsekvenser			Förklaring	Vidtagna åtgärder, och planerade åtgärder och mål för nästa referensperiod
			2023	2022	2021		
God hälsa och välbefinnande	A.1. Spel om pengar	Andel av investeringar i investeringsobjekt vars omsättning från kommersiellt spel om pengar på kasinon, spelautomater och/eller poker (motsvarande) överstiger 5 procent (%)	0,0	0,0	ET	Täckningsgrad 2023: 73 % (2022: 44 %.) Indikatorvärdet är inte avrundat.	Exkludering Investering görs inte i bolag som träffas av exkluderingskriterier för spel om pengar, t.ex. bolag involverade i utveckling, drift, förvaltning och/eller marknadsföring av aktiviteter som omfattar spel på kasinon, spelautomater och/eller poker (motsvarande). Både bolag som bedriver online-spel samt landbaserad spelverksamhet träffas av kriteriet.
	A.2. Tobak	Andel av investeringar i investeringsobjekt vars omsättning från produktion av tobaksprodukter överstiger 5 procent (%)	0,0	0,0	ET	Täckningsgrad 2023: 73 % (2022: 44 %.) Indikatorvärdet är inte avrundat.	Exkludering Investering görs inte i bolag som träffas av exkluderingskriterier för tobak vilket omfattar bolag som är involverade i produktion av tobaksprodukter. Bolag som distribuerar tobaksprodukter så som matvarukedjor, omfattas inte av kriteriet.

3 Beskrivning av policyer för att identifiera och prioritera de huvudsakliga negativa konsekvenserna för hållbarhetsfaktorer

Länsförsäkringar Liv ingår i Länsförsäkringar AB-koncernen och omfattas av den koncerngemensamma *Policy för ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning*. Policyn beskriver övergripande hur arbetet med ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning ska bedrivas inom koncernen. Policyn fastställs årligen av Länsförsäkringar AB:s styrelse och senast 2024-06-13. Den finns tillgänglig i sin helhet på lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar under rubriken *Policy och styrning inom ansvarsfulla investeringar*.

Länsförsäkringar Livs övergripande mål för förvaltningen är att långsiktigt skapa största möjliga värde för sina kunder. Bolagets arbete med ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning avser bidra till det övergripande målet. Avsikten är att förbättra de långsiktiga avkastningsförutsättningarna i förvaltningsformerna och samtidigt bidra till ett urval av FN:s globala mål samt motverka negativa konsekvenser för hållbar utveckling.

3.1 Identifiering av huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer

Länsförsäkringar Liv definierar huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbar utveckling som konsekvenser som motverkar FN:s globala mål (Agenda 2030) samt Parisavtalet.

Länsförsäkringar Liv identifierar och utvärderar huvudsakliga negativa konsekvenser i sina förvaltningsformers investeringar genom hållbarhetsinriktad genomlysning av olika hållbarhetsindikatorer. Genomlysningen görs inför nyinvesteringar och regelbundet för befintliga investeringar. Prioriteringen av huvudsakliga negativa konsekvenser beskrivs i nästa avsnitt.

Förvaltningsformernas investeringar i kategorin investeringsobjekt, inklusive noterade portföljbolag, hypoteksinstitut och direktägda onoterade portföljbolag, ska åtminstone genomlysas utifrån:

- Länsförsäkringar Livs gällande hållbarhetsrelaterade exkluderings- och omställningskriterier för bolag
- Överträdelse av FN Global Compacts principer för ansvarsfullt företagande samt OECD:s riktlinjer för multinationella företag
- Växthusgasintensitet (nulägesbild)⁷
- Klimatscenarios (framåtblickande)
- Huruvida vetenskapliga klimatmål är antagna eller ansökan inlämnad ("science based targets")
- Indikatorerna för huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer enligt Tabell 3 ovan (kategorin investeringsobjekt)
- Taxonomiförenlighet

Förvaltningsformernas investeringar i kategorin stater och överstatliga organisationer, inklusive regioner och kommuner, ska åtminstone genomlysas utifrån:

- Länsförsäkringar Livs gällande hållbarhetsrelaterade exkluderingskriterier för stater
- Överträdelse av de områden som täcks av FN Global Compacts principer för ansvarsfullt företagande
- Indikatorerna för huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer enligt Tabell 3 ovan (kategorin statliga och överstatliga enheter)
- EU:s förteckning över icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet

Genomlysningen av befintliga illikvida fonder, i huvudsak Private Equity- och Private Lending-fonder, görs efter bästa förmåga utifrån den hållbarhetsrelaterad information som förvaltarna av fonderna minst årligen delger Länsförsäkringar Liv. Informationen täcker fonden aggregerat och ibland vissa av fondens portföljbolag:

⁷ CO₂-avtrycket beräknas för aktier i enlighet med Svensk Försäkrings rekommenderade nyckeltal "viktad genomsnittlig koldioxidintensitet" (Weighted Average Carbon Intensity, WACI (ton CO₂e/SEK mn)) och avser scope 1 och 2-CO₂-utsläpp.

- *Fondens* hållbarhetsprofil uttryckt både med kvantitativa och kvalitativa indikatorer samt med exempel på hållbarhetsrelaterade förflyttningar för fonden;
- Enskilda *portföljbolag* i fonden, t.ex. CO₂-utsläpp "scope" 1-2, väsentliga ESG-risker och/eller möjligheter samt förvaltarens bedömning av bolagens hanteringar av dessa.
- Vid behov, allvarliga överträdelser och/eller incidenter med koppling till hållbarhetsfaktorer. Informationen ska inkludera en beskrivning av vad som inträffat och vilka åtgärder som vidtas.

Den hållbarhetsinriktade genomlysningen görs inom förvaltningsorganisationen med stöd av leverantörer och olika datakällor. I huvudsak används primärdata⁸ och publikt tillgänglig information i genomlysningen. Inga så kallade ESG-betyg eller "scores" köps in från leverantörer. Nedan presenteras en förteckning över de leverantörer och aktörer vars data kapitalförvaltningsorganisationen i olika utsträckning använde i genomlysningen under 2023:

- Clarity AI
- Morningstar/Sustainalytics
- S&P Trucost
- Bloomberg
- Nasdaq (Sustainable Bond Network)
- CDP
- Transition Pathway Initiative
- Science Based Target initiative
- Freedom House
- Climate Action 100+
- FAIRR
- Economist Intelligence Unit (Democracy Index)
- Transparency International
- EU-kommissionen
- OECD (Tax database)
- Tax Foundation
- Svenska Utrikesdepartementet (landrapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer)
- Externa förvaltare av likvida och illikvida tillgångar

Vad gäller dataförsörjning till indikatorerna i Tabell 3 ovan, samarbetar Länsförsäkringar Liv huvudsakligen med Clarity AI och enskilda bolag/emittenter. Data hämtades även från ovan nämnda leverantörer och aktörer. Om någon data saknats eller inte varit lättillgänglig kontaktades, beroende på förutsättningarna, antingen kontrakterade leverantörer, externa förvaltare och/eller de enskilda bolagen i syfte att samla in information som behövdes för indikatorerna.

3.2 Prioritering av huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer

Länsförsäkringar Liv ingår i Länsförsäkringar AB-koncernen och inriktningen på det övergripande hållbarhetsarbete framgår av den koncerngemensamma *Policy för hållbarhet*⁹. Koncernen har identifierat vissa av FN:s globala mål som mest relevanta för hela sin verksamhet. FN:s globala mål 13 *Bekämpa klimatförändringar* är det mål som koncernen prioriterar högst. Som en konsekvens har koncernen antagit en klimatsmart vision. Visionen innebär bland annat att koncernen har en målsättning aktivt arbeta för att minska klimatpåverkan och klimatrisker.

Länsförsäkringar Liv ska i förvaltningen verka för de FN-stödda *Principles for responsible investments* (PRI) och FN-initiativet *Global Compacts* principer för ansvarsfullt företagande. Väsentliga hållbarhets- och finansiella faktorer ska integreras i förvaltningen i syfte att förbättra de långsiktiga avkastningsförutsättningarna. Vidare ska, inom ramen för fastställda förvaltningsmål, portföljbolag som befinner sig i omställning samt de som har lösningar och möjliggör övergången till ett hållbart och klimatsmart samhälle främjas. Som ansvarsfull ägare ska Länsförsäkringar Liv uppmana bolag att anta vetenskapligt grundade miljömål samt påverka bolag med betydande hållbarhetsrelaterade risker och som saknar ambitioner att ställa om.

I *Tabell 1* ovan framgår att de huvudsakliga områdena för negativa konsekvenser som Länsförsäkringar Liv prioriterar är utsläpp av växthusgaser, sociala förhållanden och personalfrågor, god hälsa och välbefinnande, sociala aspekter, styrning och mänskliga rättigheter. Prioriteringen av dessa områden har gjorts utifrån:

⁸ Data erhållen från bolaget/emittenten.

⁹ *Policy för hållbarhet* fastställs av Länsförsäkringar AB:s styrelse årligen och senast 2024-06-13.

- **Fastställda mål för ansvarsfulla investeringar**

Den klimatsmarta visionen innebär att huvudsakliga negativa konsekvenser för globalt mål 13 klimatet är högst prioriterat för Länsförsäkringar Livs kapitalförvaltningsverksamhet. Detta kommer bland annat till uttryck genom att bolaget i sin investeringsprocess verkar för att nå *förvaltningsformernas* mål avseende:

- i) Sänkt utsläppsnivå i linje med Parisavtalets ambition att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader, och
- ii) Ökad andel hållbara investeringar.

Länsförsäkringar Livs styrelse fastställer mål för ansvarsfulla investeringar för förvaltningsformerna Gamla Trad, Nya Trad och Nya Världen.

- **Fastställda hållbarhetsrelaterade exkluderings- och omställningskriterier**

För att konkretisera prioriteringen av huvudsakliga negativa konsekvenser i investeringsprocessen tillämpar Länsförsäkringar Liv hållbarhetsrelaterade exkluderings- och omställningskriterier. Kriterierna är kopplade till ett urval av FN:s globala mål som har prioriterats för kapitalförvaltningen. Kriterierna täcker bolags agerande samt involvering i viss typ av produkter eller sektorer. Kriterier finns även för stater och jurisdiktioner. Bolag och stater som genom sin verksamhet träffas av kriterierna bedöms ge upphov till negativa konsekvenser för hållbar utveckling och motverka ett eller flera av FN:s globala mål. Aktuella kriterier publiceras på Länsförsäkringars hemsida.

LFAB-koncernens två förvaltningsorganisationer Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondförvaltning AB ansvarar för att fastställa de hållbarhetsrelaterade exkluderings- och omställningskriterierna.

- **Tillämpning av ansvarsfulla investeringsstrategier**

De hållbarhetsrelaterade exkluderings- och omställningskriterierna knyter an till och tillämpas i kombination med en eller flera av följande ansvarsfulla investeringsstrategier:

- i) Inkludering (välja in)
- ii) Exkludering (välja bort)
- iii) Påverkan

Strategierna ska integreras i investeringsprocesserna i syfte att förbättra de långsiktiga avkastningsförutsättningarna och motverka negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer.

3.3 Organisation och ansvar

Länsförsäkringar Livs Kapitalförvaltning ansvarar för att tillämpa strategierna för att identifiera och prioritera huvudsakliga negativa konsekvenser i investeringsprocessen för de placeringstillgångar som Länsförsäkringar Liv förvaltar.

3.4 Metod för att välja andra indikatorer

Indikatorerna i [Tabell 3](#) ovan omfattar obligatoriska indikatorer (1.1 - 1.18) och andra indikatorer (utvalda fördefinierade indikatorer (2.4, 3.19 -3.22) och egendefinierade indikatorer (A.1 - A.2)).¹⁰ De andra indikatorerna har Länsförsäkringar Liv valt ut för att de tillhör indikatorerna som Länsförsäkringar Liv följer upp i sin regelbundna hållbarhetsrelaterade genomlysning och därmed prioriterat beaktar i investeringsprocessen. Indikatorerna omfattas också av de hållbarhetsrelaterade exkluderings- och omställningskriterier som tillämpas inom ramen för de ansvarsfulla investeringsstrategierna, se [Tabell 4](#) nedan.

De egendefinierade indikatorerna i området Hälsa och välbefinnande rör spel om pengar och tobak. Bolag med denna typ av verksamhet ingår vanligen i breda, globala marknadsindex. Det är därför sannolikt att portföljbolag

¹⁰ I Kommissionens delegerade förordning (EU)2022/1288, bilaga 1 framgår de obligatoriska indikatorerna (tabell 1) och valbara fördefinierade indikatorer (tabell 2 - 3).

med denna verksamhet skulle utgöra del av förvaltningsformerna om nämnda exkluderingskriterier inte tillämpas av Länsförsäkringar Liv. De negativa konsekvenserna för de olika kriterierna kan summeras till:

- **Tobak:** Tobaksanvändning är ett globalt folkhälsoproblem med vetenskapligt belagda hälsorisker. Bruk av främst cigaretter medför en direkt skadlig påverkan på användaren likväl som negativa effekter för omgivningen.
- **Spel om pengar:** spel om pengar, särskilt online, är förknippat med hög risk för spelmissbruk, vilket kan medföra stora ekonomiska förluster för drabbade individer. Spelmissbruk medför även ökad risk för psykisk ohälsa. Aktörer som tillhandahåller spel löper också stor risk att utnyttjas för pengatvätt.

Tabell 4. Andra indikatorer som omfattas av exkluderings- och omställningskriterier

Ytterligare klimat- och miljörelaterade indikatorer	
Utsläpp	2.4. Investeringar i företag utan initiativ för minskning av koldioxidutsläpp

Ytterligare indikatorer för sociala frågor och personalfrågor, respekt för mänskliga rättigheter, bekämpning av korruption och mutor	
Sociala aspekter	3.19. Genomsnittsvärde för yttrandefrihet
Mänskliga rättigheter	3.20. Genomsnittsvärde för respekten för mänskliga rättigheter
Styrning	3.21. Graden av korruption i genomsnitt
	3.22. Icke samarbetsvilliga skattejurisdiktioner

Andra indikatorer som används för att identifiera och bedöma ytterligare huvudsakliga negativa konsekvenser för en hållbarhetsfaktor	
Hälsa och välbefinnande	A.1. Spel om pengar
	A.2. Tobak

4 Policyer för aktieägarengagemang

Länsförsäkringar Livs ägarstyrnings- och påverkansarbete mot portföljbolag syftar till att bidra till det övergripande förvaltningsmålet och över tid till hållbart värdeskapande. Ägarstyrning och påverkansarbete bedrivs primärt mot direktägda innehav, men ska även eftersträvas i indirekt ägda portföljbolag och ingår därmed i kravställningen både vid val och uppföljning av externa förvaltare. Länsförsäkringar Liv anlitar också en leverantör som är inriktad på påverkansarbete.

Länsförsäkringar Livs ägarstyrning och påverkansarbete tar avstamp i den löpande bevakningen av omvärlds- och bolagshändelser, inklusive bolags arbete med hållbarhetsfaktorer. Den hållbarhetsinriktade genomlysningen i investeringsprocessen avser identifiera väsentliga händelser och överträdelser. Analyser och slutsatser från genomlysningen utgör grunden för de olika former av ägarstyrning- och påverkan som Länsförsäkringar Liv utövar:

- kontinuerlig dialog med styrelse och ledning om god bolagsstyrning,
- röstning på bolagsstämmor,
- samarbete med andra aktieägare och kommunikation med relevanta intressenter i bolaget,
- reaktivt påverkansarbete vid misstänkta/bekräftade överträdelser (incidentdrivet); och
- proaktivt påverkansarbete rörande olika hållbarhetsfaktorer.

Det reaktiva påverkansarbetet syftar till att portföljbolag ska upphöra med överträdelser av internationella överenskommelser och principer för ansvarsfullt företagande samt vidta förebyggande åtgärder. Proaktivt påverkansarbete syftar till att portföljbolag ska arbeta förebyggande med väsentliga hållbarhetsfaktorer, både för att förhindra negativa konsekvenser och att hantera identifierade möjligheter. Se Fokuslistan på lansforsakringar.se/tradansvarsfullainv under rubriken *Aktivt ägar- och påverkansarbete* för en aktuell förteckning över vilka bolag som omfattas av Länsförsäkringars påverkansarbete.

Om påverkan- och ägarstyrningsarbetet inte leder framåt kan olika eskaleringsåtgärder vidtas för att förbättra möjligheterna att påverka. Det kan till exempel omfatta samarbete med andra investerare för att gemensamt

åstadkomma större effekt. Som en sista utväg kan portföljbolag exkluderas. Exkluderingar gäller i alla direktinvesteringar och så långt som möjligt i indirekta innehav via externa fonder.

I Tabell 5 sammanfattas det påverkansarbete som bedrivs i egen regi, tillsammans med andra investerare och via investerarinitiativ inriktade på påverkan med portföljbolag.

Tabell 5. Ägarstyrning- och påverkansarbete - sammanfattning

Tema för påverkansarbete	Typ av påverkansarbete	Koppling till indikatorer för huvudsakliga negativa konsekvenser i Tabell 3 ovan
Överträdelse kopplade till FN Global Compact principer och OECD:s riktlinjer (bl.a. arbetsrätt, mänskliga rättigheter, korruption och/eller miljön)	Bedrivs primärt via externa parter där deltagande från Länsförsäkringar äger rum i förekommande fall. Se Fokuslistan på lansforsakringar.se/tradansvarsfullainv under rubriken <i>Aktivt ägar- och påverkansarbete</i> , för en aktuell förteckning över vilka bolag som omfattas av Länsförsäkringars påverkansarbete. Därtill kan överträdelse hanteras vid proxyröstning eller fysiskt deltagande vid bolagsstämmor för direktägda noterade innehav.	Indikator 1.10 - 1.11, samt relevanta indikatorer beroende på typ av överträdelse
Biologisk mångfald	Deltagande i investerarinitiativen: <ul style="list-style-type: none"> Stiftelsen FAIRR:s "Biodiversity Loss from Waste & Pollution" Nature Action 100 PRI Spring (nytt initiativ under 2024) Därtill bedrivs påverkan i egen regi med utvalda skogsbolag.	Indikator 1.7
Klimatförändringar	Deltagande i investerarinitiativen: <ul style="list-style-type: none"> Climate Action 100+ CDP:s "Science Based Targets Campaign" (vetenskapliga mål) CDP:s "Non-Disclosure Campaign" (uppmaning att redovisa klimat-data till CDP). Undertecknare av investerarbrev till: <ul style="list-style-type: none"> Världens regeringar inför klimattoppmötena COP Dialoger i egen regi med utvalda portföljbolag inom skogs- och fastighetssektor. Proxyröstning eller fysiskt deltagande vid bolagsstämmor för direktägda noterade innehav.	Indikator 1.1 - 1.6, 1.15 (stater) och 2.4.
Livsmedelsindustrin	Deltagande i stiftelsen FAIRR:s investerarinitiativ: <ul style="list-style-type: none"> Protein Diversification Restaurant Antibiotics/Antimicrobial resistance (AMR) Seafood Traceability Waste & Pollution Aquaculture (Fiskodling) Meat sourcing Därtill bedrivs påverkan i egen regi med utvalda portföljbolag inom livsmedelssektorn.	Indikator 1.7 - 1.8, 2.11, 2.14 och 2.15
Gruvindustrin	Deltagande i investerarinitiativet "Mining 2030/Investor Mining and Tailings Initiative".	Indikator 1.7-1.11
Könsfördelning i styrelser	Proxyröstning eller fysiskt deltagande vid bolagsstämmor för direktägda noterade innehav.	Indikator 1.13
Skadliga kemikalier	Deltagande i Investor Initiative on Hazardous Chemicals (IIHC) (nytt initiativ under 2024)	Indikator 1.8 och 1.9
God djurhållning (animal welfare)	Deltagande i investerarinitiativet BBFAW.	ET
Ökad tillgång till läkemedel	Deltagande i investerarinitiativet "Access to Medicine" inklusive undertecknande av brev om att koppla ersättning till mål om tillgång till vaccin och mediciner.	ET

5 Hänvisningar till internationella standarder

Som en del av Länsförsäkringar Livs arbete med ansvarsfulla investeringar och motverka huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer verkar vi för att internationella överenskommelser för ansvarsfullt företagande och internationellt erkända standarder för "due diligence" och rapportering ska följas (nedan benämnda internationella standarder).

I Tabell 6 redovisas de internationella standarder och som har tydlig koppling till en eller flera av indikatorerna i Tabell 3 som Länsförsäkringar Liv systematiskt och regelbundet beaktar i investeringsprocessen. I tabellen redogörs kortfattat för de metoder och datakällor som Länsförsäkringar Liv använder för att mäta hur dess investeringar efterlever internationella standarder.

Tabell 6. Beskrivning och mätning av efterlevnad av internationella standarder som Länsförsäkringar Liv tillämpar

Internationell standard	Indikator för huvudsakliga negativa konsekvenser i Tabell 3 med tydlig koppling till standarden	Metod och datakällor för att mäta efterlevnad av standard
Parisavtalet (i FN:s ramkonvention om klimatförändringar), 2015	Indikator 1.1, 1.3 och 1.4 (utsläpp av växthusgaser)	<p>Länsförsäkringar Liv mäter utsläpp av växthusgaser samt växthusgasintensiteten i förvaltningsformerna och rapporterar nyckeltal publikt, både på årsbasis och utvecklingen sedan målperiodens början 2019.</p> <p>I den framtäckande analysen är utgångspunkten de klimatmål som portföljbolag har redovisat. Dessa mål konverteras till en "temperatur-grad" uttryckt i °C med antagandet att om portföljbolagens klimatmål uppfylls leder det till en global uppvärmning om X °C jämfört med förindustriell tid. Utgångspunkten är klimatscenario i IPCCs "Special Report on Global Warming of 1.5 °C"</p> <p>Länsförsäkringar Liv genomlyser regelbundet noterade bolag för att identifiera om något är verksamt inom fossila bränslen. Som underlag för bedömningen undersöks bolags intäkter från förbränningskol, prospektering och konventionell utvinning av olja och gas, samt okonventionell utvinning av olja och gas. För ytterligare information, se ställningstagandet "Fossila bränslen" på lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar under rubriken <i>Ställningstaganden</i>.</p> <p>Datakällor: S&P Trucost, Clarity AI, CDP, Science Based Target Initiative, Bloomberg, Transition Pathway Initiative</p>
OECD:s riktlinjer för multinationella företag FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter FN Global Compact	Indikator 1.10 (Brott mot FN:s globala överenskommelse och OECD:s riktlinjer för multinationella företag)	<p>Länsförsäkringar Liv genomlyser regelbundet alla noterade portföljbolag för att identifiera om något bolag överträder internationella konventioner och normer. Om en misstänkt normöverträdelse identifieras bland portföljbolag inleds en analys för att verifiera fakta. Om fakta kan verifieras fortskrider ett reaktivt påverkansarbete med bolaget. Syftet är att bolaget ska vidta åtgärder för att upphöra med överträdelser samt införa förebyggande åtgärder så att liknande överträdelser inte upprepas i framtiden. För ytterligare information, se ställningstagandet "Affäretik" på lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar under rubriken <i>Ställningstaganden</i>.</p> <p>För onoterade portföljbolag efterfrågas, antingen direkt från bolaget eller via extern förvaltare vid fondinvestering, incidentrapportering i händelse av överträdelser med koppling till hållbarhetsfaktorer.</p> <p>Datakällor: Genomlysning av noterade portföljbolag görs med stöd av data från Sustainalytics och Clarity AI. För onoterade portföljbolag efterfrågas data av bolagen eller de externa förvaltarna. Reaktivt påverkansarbete mot noterade portföljbolag bedrivs i samarbete med Sustainalytics.</p>
Konventionen om klusterammunition, 2008 Konventionen om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av antipersonella minor (truppminor) samt om	Indikator 1.14 (Exponering mot kontroversiella vapen (antipersonella minor, klusterammunition, kemiska vapen och biologiska vapen))	<p>Länsförsäkringar Liv genomlyser regelbundet alla noterade portföljbolag för exponering mot kontroversiella vapen. Länsförsäkringar Liv direktinvesterar inte i, och utesluter, bolag som bedöms vara involverade i kontroversiella vapen. Ingen omsättning tillåts från involvering i kontroversiella vapen. För ytterligare information, se ställningstagandet "Kontroversiella vapen" på lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar under rubriken <i>Ställningstaganden</i>.</p>

<p>deras förstöring (Ottawafördraget), 1997</p> <p>Konventionen om förbud mot utveckling, framställning och lagring av bakteriologiska (biologiska) vapen och toxinvapen samt om deras förstöring, 1972</p> <p>Konventionen om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt om deras förstöring, 1993</p>		<p>Vid nyinvesteringar i fonder med onoterade portföljbolag tillämpas också kriterierna för kontroversiella vapen genom att utgöra en del av avtalsskrivningar med respektive extern förvaltare.</p> <p>Datakällor: Sustainalytics , Clarity AI och Morningstar</p>
<p>EU:s förteckning över icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet</p>	<p>Indikator 3.22 (Icke-samarbetsvilliga skattejurisdiktioner)</p>	<p>Länsförsäkringar Liv genomlyser regelbundet stater och jurisdiktioner mot skattekriterier. De som inte anses uppfylla grundläggande standarder för skatteförvaltning och för att motverka skatteflykt läggs till på exkluderingslistan. EU:s så kallade "svarta" lista utgör primär bedömningsgrund och andra källor inklusive den "grå" listan kan användas för att komplettera enskilda bedömningar.</p> <p>Datakällor: Europeiska rådet (primärkälla), OECD:s Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes, Tax Justice Network</p>
<p>FN:s globala mål 3: God hälsa och välbefinnande</p> <p>WHO Framework Convention on Tobacco Control (FCTC) 2003</p>	<p>Indikator A.2 (Tobak)</p>	<p>Länsförsäkringar Liv genomlyser regelbundet noterade bolag för att identifiera om något är verksamt inom tobak. Som underlag för bedömningen undersöks bolags intäkter från produktion av tobaksprodukter. För ytterligare information, se ställningstagandet "Tobak" på lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar under rubriken Ställningstaganden. .</p> <p>Datakällor: Clarity AI, S&P Trucost, Morningstar</p>
<p>FN:s globala mål 3: God hälsa och välbefinnande</p>	<p>Indikator A.1 (Spel om pengar)</p>	<p>Länsförsäkringar Liv genomlyser regelbundet noterade bolag för att identifiera om något är verksamt inom kommersiellt spel om pengar. Som underlag för bedömningen undersöks bolags intäkter från onlinespel och landbaserat spel på kasinon, spelautomater och/eller poker (motsvarande). För ytterligare information, se ställningstagandet "Kommersiellt spel" på lansforsakringar.se/ansvarsfullainvesteringar under rubriken Ställningstaganden.</p> <p>Datakällor: Clarity AI, S&P Trucost, Morningstar</p>
<p>FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, 1948</p> <p>FN:s konvention mot korruption, 2003</p> <p>ILO-konventioner, flertalet</p> <p>Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter</p> <p>Med flera</p>	<p>Mänskliga rättigheter, demokrati, yttrandefrihet och korruption (appliceras på statsobligationer och utvalda noterade statskontrollerade bolag)</p>	<p>Länsförsäkringar Liv genomlyser regelbundet stater mot kriterier för mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, demokrati och korruption. En sammantagen bedömning görs om stater anses vara auktoritära, icke fria, korrupta samt kränker mänskliga rättigheter.</p> <p>Utifrån Rysslands militära invasion av Ukraina, brott mot folkrätten och kränkning av mänskliga rättigheter exkluderas noterade ryska bolag som kontrolleras av ryska staten och/eller regioner i Ryssland (ryska "subyekty federatsii"). Dessutom exkluderas enskilda noterade bolag som kontrolleras av ryska oligarker. Belarus och Iran exkluderas också till följd av dess stöd till kriget.</p> <p>Datakällor: Economist Intelligence Unit, Freedom House, Transparency International, Svenska UD:s rapporter om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, FN och EU:s sanktionslistor</p>

6 Historisk jämförelse

Länsförsäkringar Livs värden på indikatorerna för huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbar utveckling för den aktuella rapporteringsperioden (1 januari – 31 december 2023) och föregående rapporteringsperioder, upp till de senaste fem föregående perioderna, presenteras i [Tabell 3](#). Rapporteringen av indikatorerna gjordes för första gången i detta format i juni 2023, varför endast en föregående rapporteringsperiod presenteras i denna redogörelse.

Skillnader i indikatorernas värden jämfört med tidigare perioder kan förklaras av förändringar i Länsförsäkringar Livs investeringar, förändringar i enskilda investeringars hållbarhetsdata, förändringar i tillgången av rapporterade hållbarhetsdata eller förändringar i modellerna som används för att estimeras hållbarhetsdata.

Rapporteringen av hållbarhetsdata är under utveckling och portföljbolagen har kommit olika långt i sitt arbete med att mäta, kvalitetssäkra och rapportera den. Detta innebär att rapporterade data inte alltid finns för alla investeringar och att kvaliteten på tillgängliga data kan vara bristfällig. För att täcka upp för dessa brister använder Länsförsäkringar Liv ibland estimerade data som externa leverantörer tagit fram. Fram till dess att rapporteringen av hållbarhetsdata mognat kan förändringar i tillgängliga, kvalitetssäkrade data och utvecklingen av estimeringsmodeller medföra att förändringar i indikatorvärdena är oregelbundna och behöver analyseras närmare för att förstås.

Nedan kommenteras förändringen jämfört med föregående år för vissa av indikatorerna.

Indikatorer för utsläpp av växthusgaser

Kommentar till förändringen av värdena på indikatorerna 1.1, 1.2 och 1.3

Under 2023 har ett fåtal portföljbolag rapporterat en kraftig uppskrivning av sina indirekta utsläpp (s.k. scope 3-utsläpp) jämfört med 2022. Portföljbolagen har i all väsentlighet inte förändrat sin verksamhet utan uppskrivningen beror främst på att portföljbolagens egen rapportering har blivit mer precis, till exempel genom att de börjat rapportera data och att tidigare estimerade data inte varit rättvisande. Utöver detta har Länsförsäkringar Livs dataleverantörer utvecklat sina modeller för att estimeras växthusgasintensitet, vilket också har inneburit en förändring i den estimerade växthusgasintensiteten.

Kommentar till förändringen av värdet på indikator 1.4

Exponeringen mot företag verksamma inom sektorn för fossila bränslen har förändrats. Länsförsäkringar har exkluderingskriterier gällande fossila bränslen (kol, olja och gas) som reducerar exponeringen mot bl.a. energibolag. Kriterierna tillåter dock att en liten andel av omsättningen kan genereras från fossila bränslen vilket innebär att Länsförsäkringar Liv kan ha investeringar i bolag verksamma inom fossila bränslen. Vidare skiljer sig definitionen av involvering i fossila bränslen åt mellan olika finansmarknadsaktörer och regelverken.

Indikatorer för sociala förhållanden och personalfrågor

Kommentar till förändringen av värdet på indikator 1.10

Till skillnad från övriga indikatorer för huvudsakliga negativa konsekvenser så är indikatorvärdet för andelen av investeringar i portföljbolag som har varit inblandade i överträdelser mot FN Global Compacts principer för ansvarsfullt företagande eller OECD:s riktlinjer för multinationella företag inte svart eller vitt utan beroende av dataleverantörernas metodik och bedömningar. Indikatorvärdet kan därför variera med val av dataleverantör.

Förändringen som rapporteras beror främst på att flera av bolagets portföljbolag av Länsförsäkringar Livs dataleverantör bedöms ha varit involverade i överträdelser. Som referens har motsvarande indikatorvärde för ett globalt aktieindex (utvecklade marknader) under samma period ökat från cirka 12 procent till cirka 30 procent.

I det fall ett portföljbolag bedöms ha varit inblandad i en överträdelse initierar Länsförsäkringar Liv en analys för att reda ut vad som hänt. Indikatorn utgör därmed en grund för att prioritera möjligt påverkansarbete om faktisk överträdelse föreligger. För att portföljbolaget ska hamna på Länsförsäkringar Livs exkluderingslista räcker det inte med att det varit inblandade i överträdelser utan det måste också ha uppvisat ovilja att upphöra med överträdelser eller vidta förebyggande åtgärder.